

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС
обов'язкового освітнього компонента

Біогеографія

(назва освітнього компонента)

рівень вищої освіти _____ **бакалавр** _____

спеціальність _____ **106 Географія** _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма Географія
(назва освітньо-професійної програми)

Силабус обов'язкового освітнього компонента “Біогеографія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, освітньо-професійної програми Географія.

Розробник: Білецький Ю. В., доцент кафедри фізичної географії, кандидат біологічних наук, доцент
(ППП, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Міщенко О. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Фесюк В. О.

I. Опис освітнього компонента

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: <u>10 Природничі науки</u> Спеціальність: <u>106 Географія</u> Освітньо-професійна програма <u>Географія</u> перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	обов'язковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання – 2
		Семестр – 4
		Лекції – 32 год.
		Практичні (семінари) – 32 год.
		Самостійна робота – 48 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: <u>іспит</u>
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Викладач	Білецький Юрій Валентинович
Науковий ступінь	Кандидат біологічних наук
Вчене звання	Доцент кафедри географії
Посада	Доцент кафедри фізичної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Білецький_Юрій_Валентинович
Телефон	+380951231212
e-mail	biletskyi.yurii@vnu.edu.ua
Дні занять (електронний розклад)	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен четвер 13.15 год. –15.15 год., аудиторія С-618
Дистанційний курс на платформі Moodle	https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=703

III. Опис освітнього компонента

Анотація курсу

Біогеографія – це наука про географічне розповсюдження і поширення на Землі організмів і їх угруповань.

Навчальна дисципліна “Біогеографія” належить до нормативних навчальних дисциплін, спрямована на формування у студентів системи наукових знань про закономірності географічного поширення тварин і рослин та їхніх угруповань, а також характер фауни і флори окремих територій.

Пререквізити

- загальне землезнавство (здатність застосовувати знання про будову, склад, основні риси і властивості географічної оболонки для розуміння суті географічних (у тім числі біогеографічних) процесів та їх моделювання);
- геологія (здатність застосовувати знання про літосферу, її склад, структуру, властивості, історію розвитку, геологічні процеси для розуміння суті географічних (у тім числі біогеографічних) процесів та їх моделювання);
- гідрологія (здатність застосовувати знання про гідросферу, її склад, структуру, властивості, значення гідросфери для планети та життя для розуміння суті і взаємозв’язку гідрологічних та біогеографічних процесів, їх моделювання);
- інформаційні технології в галузі знань (здатність застосовувати розрахункові можливості сучасних персональних комп’ютерів та пакетів прикладних програм (MS Office, Statistica, Golden Software Surfer) для проведення математичних розрахунків та графічних побудов з метою аналізу та оцінки залежностей між географічними явищами та процесами);
- геофізика (здатність розуміти суть фізичних процесів та явищ, які лежать в основі географічних (у тім числі біогеографічних) процесів та явищ: дифузії, масопереносу, тепло-, масо-, енергообміну тощо);
- геохімія (здатність розуміти суть хімічних процесів взаємодії між хімічними елементами та їх сполуками, які лежать в основі розподілу хімічних сполук та їх відносного вмісту в геосферах, утім числі в літосфері);
- метеорологія та кліматологія (здатність застосовувати знання про атмосферу, її склад, структуру, властивості, атмосферні процеси, циркуляцію атмосфери, клімат та його зміни для розуміння суті і взаємозв’язку метеорологічних та біогеографічних процесів, їх моделювання);
- ґрунтознавство з основами географії ґрунтів (здатність застосовувати знання про ґрунти, їхній склад, структуру, властивості, значення для планети та життя);
- картографія з основами геодезії (здатність застосовувати знання про картографічне моделювання та картографічний аналіз).

Постреквізити

“Фізична географія материків і океанів”, “Охорона раціонального природокористування та охорони природи”, “Теорія й методологія географічної

науки”, “Регіональна економічна і соціальна географія”, “Фізична географія України”, “Економічна та соціальна географія України”.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “Біогеографія” – формування знань про біосферу Землі, як одну із сфер географічної оболонки, та її складові – біогеоценози.

Основними завданнями дисципліни „Біогеографія” є:

- формування знань про закономірності будови, розвитку й функціонування біосфери у взаємозв’язку з іншими сферами географічної оболонки;
- вивчення географічних закономірностей поширення видів організмів і їх систематичних груп (основ учення про популяції, конкретні флори й фауни);
- поглиблення знань про біогеоценози (їх структуру, функціонування і розвиток);
- вивчення географічних закономірностей поширення біогеоценозів;
- формування вмінь аналізу взаємозв’язків у межах біогеоценозів.

Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної програми студенти повинні **знати:**

- загальні закономірності та причини виникнення сучасних угруповань та історії розвитку Землі для пояснення розповсюдження організмів;
- флористичне, фауністичне та біотичне районування земної кулі на основі вивчення особливостей флори і фауни;
- особливості флори і фауни різних ділянок земної кулі;
- методи біогеографічних досліджень;

вміти:

- аналізувати географічні закономірності поширення біогеоценозів;
- виявляти складні взаємозв’язки у біогеоценозах;
- складати характеристики типових біогеоценозів;
- аналізувати причини утворення зональних, азонських, інтразональних біогеоценозів.

4. Результати навчання (компетентності)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (ПРН1); знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ (ПРН2); пояснювати особливості організації географічного простору (ПРН 3); аналізувати географічний потенціал території (ПРН 4); визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових (ПРН 7); асоціювати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер (ПРН 8); аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до

спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (ПРН 9); знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні (ПРН 10); знати та вміти застосовувати на практиці методичний інструментарій географічної науки (12).

До кінця навчання студенти набудуть такі **загальні компетентності**: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2); здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК 6); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 7); здатність працювати автономно (ЗК 9); **фахові компетентності**: здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів (ФК 1); здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства (ФК 2); здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах (ФК 3); здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки (ФК 4); здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (ФК 5); здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання (ФК 6); знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації (ФК 7); самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати (ФК 8); здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності (ФК 9); здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси (ФК 10); здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах (ФК 11); здатність проводити регіональні дослідження (ФК 12).

5. Структура освітнього компонента

Тема	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Консультації
Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ БІОГЕОГРАФІЇ					
1. Загальна характеристика біосфери	16	4	4	6	2
2. Основні поняття біогеографії	16	4	4	6	1
3. Основи біогеоценології	16	4	4	6	1
Змістовий модуль 2. ЗОНАЛЬНІ БІОГЕОЦЕНОЗИ МАТЕРИКІВ					
4. Біогеоценози полярних і субполярних регіонів суходолу.	8	2	2	4	
5. Ліси помірних широт.	6	2	2	4	1
6. Трав'янисті біогеоценози помірних і субтропічних широт.	6	2	2	2	
7. Ліси і чагарники субтропічного поясу.	6	2	2	2	
8. Напівпустелі і пустелі.	6	2	2	2	1
9. Тропічні савани, рідколісся, сухі й перемінно-вологі ліси.	6	2	2	2	
10. Постійно-вологі ліси екваторіального, субекваторіального і тропічного поясів.	6	2	2	2	
Змістовий модуль 3. АЗОНАЛЬНІ БІОГЕОЦЕНОЗИ					
11. Біогеографія Світового океану	14	4	4	6	1
12. Висотна поясність. Інтразональні біогеоценози	14	2	2	6	1
Всього	120	32	32	48	8

6. Завдання для самостійного опрацювання

<i>Т е м и:</i>
1. Сучасні уявлення про походження та перші етапи еволюції життя на Землі (<i>реферат</i>).
2. Сучасна біосфера (<i>реферат</i>).
3. Історія розвитку життя у криптозої (докембрії) (<i>реферат</i>).
4. Біомаса, біологічна продуктивність і біологічні кругообіги речовин в біосфері (<i>реферат</i>).
5. Історія еволюції приматів і людини (ілюстрований реферат або презентація – за вибором)
6. Центри походження культурних рослин (<i>презентація або ілюстрований реферат</i>).
7. Розробка презентації з теми «біогеоценози суходолу Арктики»
8. Розробка презентації з теми «біогеоценози морів Арктики й Антарктики»
9. Розробка презентації з теми «біогеоценози лісотундри і приокеанічних луків»
10. Розробка презентації з теми «Біогеоценози тайги»
11. Розробка презентації з теми «Біогеоценози мішаних лісів помірних широт»
12. Розробка презентації з теми «Біогеоценози широколистяних лісів помірних широт»
13. Жорстколистяні ліси й чагарники Середземномор'я (підбір у папки електронних фото – за переліком).
14. Фінбош Південної Африки (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
15. Вологі субтропічні ліси Америки (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
16. Вологі субтропічні ліси Азії (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
17. Рослинність пустель Африки (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
18. Рослинність пустель Америки (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
19. Рослинність пустель Австралії (підбір у папки електронних фото; розробка презентації).

20.Тварини пустель Африки (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
21.Тварини пустель Австралії (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
22.Тварини пустель Америки (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
23.Презентація рослинності й тваринного світу однієї з пустель Землі (за власним вибором).
24.Рослинність саван Африки (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
25.Рослинність саван Австралії (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
26.Тварини саван Австралії (підбір у папки електронних фото – за переліком; розробка презентації).
27.Рослинність вічнозелених лісів Амазонії: (підбір у папки електронних фото; розробка презентації).
28.Тварини вічнозелених лісів Амазонії: (підбір у папки електронних фото; розробка презентації).
29.Тварини вічнозелених лісів Африки (підбір у папки електронних фото; розробка презентації).
30.Тварини вічнозелених лісів Азії: (підбір у папки електронних фото, ідео кліпів; розробка презентації).
31.Коралові рифи – унікальні екосистеми тропічних морів (презентація).
32.Розробка презентації про один із типів островних екосистем

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів поточного контролю і модульного контролю знань.

Результати поточного контролю:

- оцінки за підготовку до практичних занять;
- оцінка за виконання самостійної роботи.

Оцінювання *підготовки до практичного заняття* враховує наявність письмової доповіді на питання й рівень компетентності у ньому. Оцінювання здійснюється за 2-бальною шкалою, окремі теми оцінюються у 3 бали (1 бал – достатній, 2 бали – високий рівень компетенції у питаннях, 3 бали – дуже високий рівень компетенції у питаннях). Максимальна кількість балів за 12 тем практичних занять становить 40.

Для оцінки *самостійної роботи* студента передбачено 8 балів (1-2 бали – початковий рівень компетенції, 3-4 бали – середній рівень компетенції, 5-6 – достатній, 7-8 – високий рівень компетенції).

Результати модульного контролю:

- оцінка за виконання контрольної роботи (тести) змістового модуля 1;
- оцінка за виконання контрольної роботи (тести) змістового модуля 2;
- оцінка за виконання контрольної роботи (тести) змістового модуля 3.

Підсумкова оцінка складається з поточної модульної оцінки (максимум – 40 балів) і контрольної модульної оцінки (максимум – 60 балів). Якщо у підсумку виконання всіх видів навчальної роботи (семінарських занять, індивідуальної та самостійної роботи, модульних контрольних робіт) з даної дисципліни студент набирає не менше 60 балів, то, за письмовою згодою студента, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає екзамен. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Оцінка за екзамен визначається в балах (від 0 до 60) за результатами відповідей на питання екзаменаційного білету.

Оцінювання

Поточне оцінювання (40 б.)															Модульна к.р.1	Модульна к.р.2	Модульна к.р.3	Разом
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15				
3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	20	20	20	100

Відвідування занять є обов'язковим. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Академічна доброчесність. Вимоги до академічної доброчесності визначаються „Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників СНУ ім. Лесі Українки”, що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Строки здачі практичних робіт, ІНДЗ, самостійної роботи афішує викладач на перших аудиторних заняттях з дисципліни або прописує на інтернет-платформі курсу. Перескладання завдань поточного контролю та модульного контролю при вивченні дисципліни „Біогеографія” узгоджується з політикою ЗВО.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – екзамен. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів. За результатами підсумкового контролю від загальної суми балів, набраної студентом протягом семестру, віднімаються результати модульної контрольної роботи і додаються бали, набрані на екзамені. Переведення підсумкової семестрової оцінки, вираженої в балах, у оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці, уміщеної нижче.

Перелік питань до екзамену

1. Класифікація екологічних факторів. Роль повітря як екологічного фактора.
2. Заповідні території України.
3. Вплив антропогенного фактора на видове різноманіття.
4. Червона книга України.
5. Типи ареалів. Поясніть різницю між реліктами та палеоендеміками.
6. Охарактеризуйте і покажіть на карті фауністичні царства суші земної кулі.
Геоботанічне районування території України.
7. Дати визначення поняттю біосфера та визначити складові частини біосфери.
8. Завдання та мета вивчення біогеографії у педагогічному вузі.
9. Переваги та недоліки крапкового метода.
10. Охарактеризуйте і покажіть на карті Арктогéoю.
11. Утворення вікарних ареалів.
12. Охарактеризуйте і покажіть на карті Нотогéoю.
13. Ареал. Причини що визначають форму та розміри ареалів.
14. Охарактеризуйте і покажіть на карті Неогéoю.
15. Зоогеографічне районування України.
16. Роль біологічного кругообігу в біосфері.
17. Охарактеризуйте і покажіть на карті Палеогéoю.
18. Значення тепла у розподілі життя на планеті.
19. Одиниці та принципи фауністичного районування.
20. Колообіг основних елементів в біосфері.
21. Типи фаун (материкові, островні, морські).
22. Дайте визначення поняття «біосфера». Як відбувається циркуляція елементів у малому та великому колі.
23. Фауністичне районування суші.
24. Приведіть приклади контактних, трансабіотичних та трансбіотичних відносин.
25. Головні риси фауни Голарктики.

26. В чому полягає різниця між вторинними та первинними біогеоценозами.
27. Загальна характеристика Палеотропічного флористичного царства.
28. Поняття ареалу. Межі та типи ареалів. Навести приклади.
29. Динаміка фітоценозу.
30. Принципи поділу флори світу на царства і області за А.Л. Тахтаджаном.
31. Структура геобіоценозу.
32. Поясніть різницю між життєвою формою та екологічною групою.
33. Загальна характеристика Неотропічного флористичного царства
34. В чому полягає опосередкована дія орографічного фактору?
35. Загальна характеристика Австралійського флористичного царства.
36. Перерахувати типи ареалів та привести приклади еврихорних та стенохорних видів.
37. Загальна характеристика Голантарктичного флористичного царства.
38. Що називається флорою? Який принцип покладений в основу флористичного районування Землі?
39. Загальна характеристика Капського флористичного царства.
40. Що означають терміни: інтродукція, акліматизація, реакліматизація,
41. натуралізація?
42. Загальна характеристика Голарктичного флористичного царства.
43. Дати визначення понять: біогеоценоз, фітоценоз, зооценоз, мікробіоценоз.
44. Характеристика та представники тваринний світу Новозеландської області.
45. Місце акліматизації в процесі інтродукції. Методи акліматизації.
46. Характеристика та представники тваринний світу Індонезійської області.
47. Суть вчення Вавілова та Жуковського про центри походження культурних рослин. З якою метою вони були розроблені.
48. Характеристика та представники тваринний світу Ефіопської області.
49. Розкрийте, що означає “реакліматизація рослин”.
50. Характеристика та представники тваринний світу Мадагаскарської області.
51. Що означає ланцюг живлення та від чого залежить його довжина.
52. Характеристика та представники тваринний світу Полінезійської області.
53. Чому фітоценоз покладений в основу класифікації екосистем світу?
54. Характеристика та представники тваринний світу Європейсько-сибірської області.
55. Які відносини притаманні кожному з етапів формування фітоценозу?
56. Характеристика та представники тваринний світу області Древнього
57. Середземномор'я.

58. Шкала акліматизації. Натуралізація.
59. Характеристика та представники тваринний світу Східно-Азійської області.
60. Який процес формування фітоценозу?
61. Характеристика та представники тваринний світу Неотропічної області.
62. Еколого-фітоценотична характеристика заплавних луків України.
63. Еколого-фітоценотична характеристика букових та дубових лісів Європи.
64. Еколого-фітоценотична характеристика вологих субтропічних лаврових лісів.
65. Флора і фауна вологотропічних лісів Південної Америки.
66. Еколого-фітоценотична характеристика жорстоколистих чагарників Середземномор'я.
67. Еколого-фітоценотична характеристика ксерофітних рідколісь та чагарників Криму.
68. Флора і фауна лаврових лісів субтропічного поясу.
69. Еколого-фітоценотична характеристика мангрової рослинності.
70. Еколого-фітоценотична характеристика мусонних лісів тропічного поясу.
71. Еколого-фітоценотична характеристика основних видів пустель Євразії.
72. Еколого-фітоценотична характеристика біоценозів пустель Африки.
73. Еколого-фітоценотична характеристика степової рослинності України.
74. Еколого-фітоценотична характеристика темнохвойних лісів України.
75. Хвойні ліси Північної Америки та особливості їх видового складу.
76. Еколого-фітоценотична характеристика шорстколистих лісів субтропіків Америки.
77. Еколого-фітоценотична характеристика шорстколистих лісів субтропіків Австралії.
78. Заповідники Криму (особливості їх видового складу).
79. Еколого-фітоценотична характеристика саван Африки.
80. Еколого-фітоценотична характеристика саван Австралії.
81. Еколого-фітоценотична характеристика вологотропічних лісів Азії.
82. Еколого-фітоценотична характеристика вологотропічних лісів Австралії.
83. Еколого-фітоценотична характеристика арктичних пустель.
84. Еколого-фітоценотична характеристика степів Північної Америки.
85. Еколого-фітоценотична характеристика пустель Австралії.
86. Геоботанічне районування території України.
87. Зоогеографічне районування України.
88. Заповідні території України.
89. Червона книга України.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Атлас Волинської області / за ред. Ф. В. Зузука. Москва : Ком. геодезії і картографії СРСР, 1991. 42 с.
2. Білецький Ю. В. Біогеографія: Методичні рекомендації до практичних занять з курсу для студентів географічного факультету. Луцьк, 2020. 75 с.: іл.
3. Біогеографія: навчальний посібник / О. В. Іщук, М. М. Світельський, М. І. Федючка, С. І. Матковська, Т. В. Пінкіна, В. Д. Соломатіна ; за заг. ред. О. В. Іщук. Херсон: Олді-плюс, 2019. 336 с.
4. Географічна енциклопедія України : в 3-х т. / редкол.: О. М. Маринич (відп. ред.) та ін. Київ : Укр. рад. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1989. Т. 1. 416 с.
5. Географічна енциклопедія України: в 3-х т. / редкол.: О. М. Маринич (відпов. ред.) та ін. – Київ : Укр. рад. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1990. Т. 2. 480 с.
6. Географічна енциклопедія України: в 3-х т. / редкол.: О. М. Маринич (відпов. ред.) та ін. Київ: Укр. рад. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1993. Т. 3. 480 с.
7. Національний атлас України. Київ : ДНВП „Картографія”, 2007. 440 с.
8. Булава Л. М. Біогеографія. Навч. пос. Полтава: ПДПУ, 2005. 68 с.
9. Кукурудза С. І. Біогеографія : Підручник для студ. геофак. Львів. нац. ун-т. імені Івана Франка. Львів : Видавн. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2006. 504 с.
10. Кукурудза С., Блажко Н. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 102 с.

Додаткова:

11. Біогеографія // Словник-довідник з екології : навч.-метод. посіб. / уклад. О. Г. Лановенко, О. О. Остапішина. Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2013. С. 17.
12. Булава Л. М. Біогеографія. Навч. пос. Полтава: ПДПУ, 2005. 68 с.

13. Географія рослин з основами ботаніки: навч. посіб. / Б. К. Гришко-Богменко [та ін.]; за ред.: С. С. Морозюк. К. : Вища шк., 1991. 255 с.
14. Гришко-Богменко Б. К., Гришко-Богменко Б.К. , Морозюк С.С. , Мороз І.В. , Оляницька Л. Г. Географія рослин з основами ботаніки. Навчальний посібник для вузів. К.: Вища школа, 1991. 255 с.
15. Ємельянов І. Г., Загороднюк І. В. Біогеографія // Енциклопедія сучасної України. Київ, 2004. Том 3. С. 5-6.
16. Збереження і невиснажливе використання біорізноманіття України: стан та перспективи : моногр. / Ю. Р. Шеляг-Сосонко та ін. ; Упр. охорони земель, ресурсів, екомережі та збереження біорізноманіття, Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. К.: Хімджест, 2003. 246 с.
17. Зелена книга України / За заг. ред. Я.П. Дідуха К.: Альтерпрес, 2009. 448 с.
18. Кістяківський О.Б., Корнєєв О.П. Посібник з зоогеографії К., 1968. 132 с.
19. Кукурудза С.І. Біогеографія. Лабораторний практикум: 2-ге вид., перероблене і доповнене. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2000. 118 с.
20. Мороз С.А. Історія біосфери Землі: Книга 2: Геолого-палеонтологічний життєпис. Навчальний посібник. У 2 кн. К.: Заповіт, 1996. 422 с.
21. Поліщук В. В., Шепя В. В. Історична біогеографія Дунаю. Київ, 1998. 512 с.
22. Червона книга України. Рослинний світ / За заг. ред. Я.П. Дідуха К.:Глобалконсалтинг, 2009. 900 с.
23. Червона книга України. Тваринний світ / За ред. І.А. Акімова К.: Глобалконсалтинг, 2009. 600 с.

Інтернет-ресурси:

24. <https://ukrgeojournal.org.ua/> – Український географічний журнал.
25. www.botany.kiev.ua/Jour_ubj.htm – Український ботанічний журнал.
26. <http://library.vnu.edu.ua/> – Бібліотека Волинського національного університету ім. Лесі Українки
27. www.library.lnu.edu.ua – наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка.
28. www.nbuv.gov.ua – наукова бібліотека імені В. Вернадського.
29. www.nas.gov.ua – наукова бібліотека імені В. Стефаника.